

Prorocké videnie Mikuláša Dohnányho

Perla Perpetua Voberová

„Duch môj! Duch môj! ty ohnisko sveta!

Ako sa v tebe celý odbleskuje, tvoje krídlo po výšinách lieta a v duši krása svetov sa maľuje! Ty sa krmievaš rannými rosami, nesieš sa, krútiš búrnymi vlnami.

Orol ťa sebou k nebu vychvatuje, hviezda ťa k sebe pohľadom prikuje!

Blesky a hromy tebe vyhrávajú, keď ohnivé strely do skalísk metajú.“

Najviac nepochopený vizionár

Predbehol svoju dobu, jeho potencia bola obrovská, ale jeho osud a okolie úplne v protiklade s jeho dušou.

Krehká, ba priam najkrehkejšia básnická duša...

tak by sa dalo vraviť o tomto anjelovi chodiacom po slovenskej zemi. Krehkosť, ktorá videla natoľko dopredu a mala pred sebou otvorené také svety, ktoré pre túto dobu, v ktorú sa narodili, neboli uveriteľné psychicky a ani fyzicky. Vidieť niečo, čo tu ešte zďaleka nie je a čo sa ukazuje ako možnosť až v neskoršom pôsobení Rudolfa Steinera, ku ktorému sa táto duša nemohla dostať, ale čo z hlbokého podvedomia pociťovala ako nutnú cestu k prerodeniu sa ľudstva. Prerodenie, ktoré musí nastať, inak ľudstvo zhynie. V poslednej agónii svojho tragického osudu sa snaží povedať niečo „o Hviezdach“, ale nie je schopný túto myšlienkovú silu svojou krehkou bytosťou uniesť. Vonkoncom mu nik nerozumie. To čo vidí a vnútorne zažíva je natoľko predčasné, že spôsobuje priam úplné spálenie jeho duševných, životných i fyzických síl, čo ešte urýchľujú i veľmi neblahé vonkajšie okolnosti a chudobné životné podmienky.

V jeho Spevoch sa zjavuje život Ducha. Živý duch, zjavený Duch cez spev, cez cit. Myšlienka naplno preniknutá citom a tak spojená so živým Duchom. Ako On cítil túto pravú cestu! Jeho básne sú plné vnútornej premeny človeka.

Objektívne popisuje túto cestu Rudolf Steiner vo svojej duchovnej vede a to ako nutnosť vystúpiť z tieňovitého myslenia nastupujúceho v plnosti v polovici 19.storočia počínajúc 15.storočím a umŕtvujúceho skutočný vnútorný život človeka. Toto naplno pocítil Dohnány. Och, aká to vnútroná bolesť – ako na škripci! Na jednej strane vidieť cestu von ako možnosť človeka a ako poslanie človeka uchopiť skrz svojho ducha vyššie „Ja“ a cítiť jeho nádherno-slastný život plný vnútornej slobody a lásky a na druhej strane zažívať mŕtvosť myslenia prichádzajúcej doby materialistického a konzumného 20.storočia. Aký ohromný

vnútorný protiklad! Ako Novalis, keď mu zomierala jeho milovaná Sofia, vnášal sa do žiaľu a z tohoto žiaľu si privodil predčasné vyhasnutie a skonanie, tak o to bolestnejšie zomieral Dohnány, lebo jeho láska nebola vôbec opätovaná. Keď sa mu nedostalo ani slovka, iba chladné mlčanie na jeho prosiace listy plné lásky. Žiadna ani obyčajná zdvorilá odpoveď od tzv. sestry Emmy Jurkovičovej, ktorou sa sama nazvala. Ani Hroboň a ani Novalis nemali tak bolestný osud – lebo obe ženy aj Bohuslava a aj Sofia boli tie, čo lásku opätovali.

Mikuláš Dohnány nedostal nič naspäť, iba akú takú podporu od štúrovských priateľov a dejateľov. Pritom jeho myšlienky vyjadrené v jeho poézii naznačovali, kam až by bol mohol dovidieť a čo všetko by bol schopný zjaviť, keby jeho srdcu bola bývala daná pravá živná pôda pre vydanie svojich kvetov a plodov. Ostal nám len obraz iba klíčiacej vzácnej rastliny, ktorá sa ale nemohla veľmi zjaviť svetu.